

Міністерство освіти і науки України

Уманський національний університет садівництва

Кафедра економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор Мостов'як І.І.

_____

“ _____ ” _____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Факультет менеджменту

Умань – 2015 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни _____ «Економічна теорія»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Розробники: Смолій Л.В. – ст. викладач, кандидат економічних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол від 28 серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри економічної теорії _____ (Костюк В.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

28 серпня 2015 року

Схвалено методичною комісією факультету менеджменту за напрямом
підготовки 6.030601 «Менеджмент»
(шифр, назва)

Протокол № 1 від 31 серпня 2015 року

“ ___ ” _____ 20__ року Голова _____ (Гоменюк М.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© УНУС, 2015 рік

© Смолій Л.В., 2015 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: <u>0306 «Менеджмент і адміністрування»</u>	Нормативна	
Модулів – 3	Напрямок підготовки: <u>6.030601 «Менеджмент»</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 36		2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 216		1-й, 2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,7 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	46 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	14 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		124 год.	190 год.
		Індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю:			
іспит	іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 74,2%

для заочної форми навчання – 13,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Економічна теорія є нормативною дисципліною для студентів факультету менеджменту з напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент». В курсі на основі узагальнення фундаментальних надбань світової економічної думки і практики господарювання розглядаються основні питання економічної теорії – загальні основи соціально-економічного розвитку суспільства, товарного виробництва і ринкової економіки, теоретичні основи мікро- та макроекономіки, світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Мета вивчення дисципліни – набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їхньою економічною діяльністю.

Завдання дисципліни – набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

Основні завдання дисципліни:

- 1) науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства;
- 2) розкрити закономірності розвитку суспільного виробництва;
- 3) з'ясувати механізм дії економічних законів і механізм використання їх людьми у процесі господарської діяльності;
- 4) визначити суттєві риси основних соціально-економічних систем та напрямки їх еволюції;
- 5) з'ясувати роль економічної теорії у розробці шляхів формування соціально орієнтованої економічної системи суспільства.

Вивчивши перелічені завдання студент повинен знати:

- 1) термінологію та основні засоби економічного аналізу;
- 2) поняття та принципи організації економічних систем;
- 3) закономірності функціонування суб'єктів економічних систем у різних ринкових ситуаціях;
- 4) особливості розвитку виробничих відносин та продуктивних сил;
- 5) основні економічні явища і процеси в державі;
- 6) особливості формування ринків факторів виробництва;
- 7) особливості утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури;
- 8) вплив методів державного регулювання на економічні процеси в державі.

Вивчивши перелічені завдання студент повинен вміти:

- 1) застосовувати прийоми економічних досліджень для аналізу функціонування самостійних господарських систем;
- 2) розробляти методи оптимізації поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах;
- 3) аналізувати дієвість державних важелів для координації діяльності всіх суб'єктів ринкової економіки.

ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Основи економічної теорії

Змістовий модуль 1. Предмет і метод економічної теорії

Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні і спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи інструменти економічної політики.

Змістовий модуль 2. Економічна система суспільства

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

Основні напрями формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. роздержавлення. приватизація. світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Змістовий модуль 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність та взаємозв'язок.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне та товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови і причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності..

Змістовий модуль 4. Теорія товару та грошей

Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов.

Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електроні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закони грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Змістовий модуль 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Переваги та недоліки ринкового механізму. Структура, види та сегментація ринків. Критерії класифікації ринків. Характерні ознаки сучасного ринку.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умови формування їх в Україні.

Суть попиту та фактори, що його визначають. Закон попиту. Пропозиція. Зміст та фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Функції конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції. Монополія та типи монополізації. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки

Змістовий модуль 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці.

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємства. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.

Продукція підприємств та її економічні форми. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Змістовий модуль 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу.

Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально- економічна форма. капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд к одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та оборотного капіталу. Рентабельність.

Сфера обігу в ринковій економіці. Виникнення сфери товарного обігу в процесі еволюції товарно-грошових відносин. Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці. Сфера

обігу як сфера функціонування торговельно-мінових та кредитних відносин, торговельного та позичкового капіталу. Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Сучасні форми торговельного підприємництва. Товарна біржа. Торгові доми. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Торговельний прибуток та його норма.

Позичковий капітал як відокремлена частина грошових функціональних форм промислового і торговельного капіталу. Сутність та джерела позичкового капіталу. Позичковий процент і його джерела. Норма позичкового проценту і його динаміка. Роль процентної ставки. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Роль і функції кредиту в сучасній ринковій економіці.

Змістовий модуль 8. Ринкові відносини в аграрному секторі.

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.

Змістовий модуль 9. Доходи населення, їх формування та розподіл.

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів.

Змістовий модуль 10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Сутність, етапи становлення та основні риси світового господарства. Сучасна структура світового господарства, закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва. Місце Європейського економічного співтовариства у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів і послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації.

Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції і розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації.

Змістовий модуль 11. Економічні аспекти глобальних проблем

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи розв'язання їх людством. Сучасні глобальні проблеми.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення. Проблема і шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних економічних проблем та розвитку світового господарства.

Модуль 2. Мікроекономіка

Змістовий модуль 12. Корисність економічного блага. Економічний вибір.

Корисність і уподобання в економічній теорії. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача.

Побудова кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ).

Гранична норма заміщення. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Вибір оптимального споживання. Методи знаходження точки рівноваги.

Змістовий модуль 13. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Окремі випадки: побудова цих кривих для взаємозамінних благ та для взаємодоповнюючих благ. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна - споживання». Крива індивідуального попиту. Окремі випадки побудови.

Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та Хіксом. Рівняння Слуцького. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Напрямок дії ефекту заміни, напрямок дії ефекту доходу. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.

Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.

Змістовий модуль 14. Попит та пропозиція. Взаємодія попиту та пропозиції

Ринковий попит як сума індивідуальних (означення, побудова графіків). Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни попиту (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна та ціна рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника.

Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податків, квоти і тарифів, державного та приватного сектора.

Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Точкова та дугова еластичність. Еластичність попиту для нормальних товарів та товарів нижчої якості.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Змістовий модуль 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми.

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми). Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткостроковий та довгостроковий періоди функціонування підприємства (фірми).

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології. Способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Загальні властивості виробничих функцій.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Взаємозаміна факторів. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

Сукупний, середній та граничний продукт у короткостроковому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Зміна технології, зміна масштабу у довгостроковому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу.

Змістовий модуль 16. Витрати виробництва.

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні, внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.

Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат та їх види. Поняття ізокошти: означення, побудова, властивості. Карта ізокошт.

Оптимум виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Змістовий модуль 17. Ринок досконалої конкуренції.

Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.

Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Максимізація прибутку (два підходи.) Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу

ринкової ціни на взаємне розміщення кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми – досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості фірми, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва (графічно). Пропозиції фірми і галузі.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги. Пропозиція фірми і галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Змістовий модуль 18. Монопольний ринок.

Поняття та ознаки чистої монополії. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Моносонія.

Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Максимізація прибутку фірми у короткостроковому періоді. Пропозиція фірми – монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Показники виміру монопольної влади. Визначення монопольної ціни на продукцію.

Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Харбергерівські трикутники. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Змістовий модуль 19. Ринок монополістичної конкуренції.

Сутність та основні риси монополістичної конкуренції : ознаки та умови функціонування. Умови вступу до галузі.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткострокова та довгострокова рівновага галузі (графічна інтерпретація).

Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції, її методи. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами.

Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Змістовий модуль 20. Олігополістична структура ринку.

Олігополія, її сутність. Ознаки олігополії. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур. Загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія, суть моделі Курно та Бертрана. Оптимізація обсягу виробництва в умовах дуополії.

Моделі олігополістичного ціноутворення: Цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні і мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції.

Науково – технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Змістовий модуль 21. Утворення похідного попиту.

Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Поняття похідного попиту. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит за досконалої конкуренції. Граничний продукт ресурсу і у грошовому виразі та граничні витрати від використання ресурсу. Правило використання ресурсів фірмою. Крива попиту фірми на ресурс. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. Зміна обсягу попиту та попиту загалом. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва.

Монопольний похідний попит. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва.

Змістовий модуль 22. Ринок праці. Ринок капіталу

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Попит на працю. Граничний вигравш виробника від найму праці. Обґрунтування рішення про найом. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Еластичність пропозиції праці. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Вплив на вибір робітника ефекту доходу та ефекту заміщення. Рівновага на ринку праці.

Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монополярна рівновага. Моносонічний ринок, його особливості.

Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія та визначення реального рівня заробітної плати.

Капітал як фактор виробництва та як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди.

Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Більша привабливість споживання теперішніх благ. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір.

Попит та пропозиція капіталу. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції на землю та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Змістовий модуль 23. Економічна ефективність та добробут.

Поняття ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів Парето – ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів, діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Змістовий модуль 24. Держава в макроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага.

Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера.

Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

Модуль 3. Макроекономіка

Змістовий модуль 25. Макроекономіка як наука.

Макроекономіка – розділ економічної теорії. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Основні макроекономічні проблеми й суперечності.

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Методи і принципи макроекономічних досліджень. Економічне моделювання. екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Статичні і динамічні моделі. Ex post- аналіз в порівнянні з ex ante аналізом. Мета та завдання макроекономіки. макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз.

Становлення і розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії: пост кейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору.

Змістовий модуль 26. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків як нормативна баз економічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії СНР: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої і проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Динаміка ВВП в Україні. СНР – система взаємопов'язаних показників. Співвідношення між основними показниками СНР. Чистий національний дохід. Чистий внутрішній продукт. Валовий національний наявний дохід. Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут.

Змістовий модуль 27. Ринок праці

Зайнятість як економічна проблема. Особливості формування, функціонування і регулювання ринку праці. Фактори, які визначають сучасний стан ринку робочої сили. Безробіття: суть, види, значення, наслідки. Класичний і кейнсіанський підходи до пояснення причин безробіття. Природний рівень безробіття. Концепція NAIRU. Закон Оукена. Державне регулювання ринку робочої сили і державна система забезпечення зайнятості. Система соціального захисту населення в умовах ринку. Основні принципи соціального захисту населення.

Особливості формування попиту і пропозиції на ринку праці. Головні тенденції зміни структури зайнятості. Класична і кейнсіанська моделі зайнятості. Економічні та соціальні втрати від безробіття.

Змістовий модуль 28. Товарний ринок

Структура сукупного попиту. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Крива сукупного попиту. Поняття сукупної пропозиції. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупну пропозицію. Крива сукупної пропозиції.

Функція сукупного попиту. Сукупна пропозиція в довгостроковому періоді. Сукупна пропозиція в короткостроковому періоді: причини жорсткості цін, цінові і нецінові фактори сукупної пропозиції. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Короткострокова рівновага. Відновлення довгострокової рівноваги. Рівноважний рівень цін та рівноважний обсяг виробництва.

Змістовий модуль 29. Грошовий ринок

Види та функції грошей. Грошові агрегати. Пропозиція грошей. Мультиплікативне розширення депозитів. Модель пропозиції грошей. Пропозиція грошей і бюджетне обмеження. Попит на гроші: трансакційний (операційний) і спекулятивний (попит на гроші як на актив). „Пастка ліквідності“. Сукупний попит на гроші. Грошово-кредитне регулювання економіки.

Рівновага на грошовому ринку. Цілі та види грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики. Передатний механізм грошово-кредитної політики. Кейнсіанська та монетаристська концепції грошової політики.

Змістовий модуль 30. Інфляційний механізм

Поняття і сутність інфляції. Інфляційна спіраль, інспірована сукупним попитом та інфляційна спіраль, інспірована сукупною пропозицією. Інфляція та реальний доход. Очікувана і непередбачена інфляція. Помірна інфляція. Галопуюча інфляція. Гіперінфляція. Антиінфляційна політика держави. Соціальні наслідки інфляції.

Інфляція як економічне явище. Причини виникнення інфляції. Інфляція і процентні ставки. Ефект Фішера. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпа. Інфляційний податок та сеньйораж. Крива Лафера для інфляційного податку. Концепції антициклічного регулювання економіки. Державна антиінфляційна політика, її вплив на економічну динаміку. Подолання наслідків інфляції.

Змістовий модуль 31. Споживання домогосподарств

Споживання і особистий доход. Кейнсіанська функція споживання, її графічне зображення. Співвідношення між споживанням і заощадженням в складі доходів.

Функція споживання. Кейнсіанська і класична трактовка теорії споживання і заощаджень. Поняття середньої і граничної схильності до споживання і заощадження.

Змістовий модуль 32. Приватні інвестиції

Інвестиційна функція. Індуційовані і автономні інвестиції. Вплив інвестицій в короткостроковому періоді на сукупний попит. Вплив інвестицій на економічне зростання в довгостроковому періоді. Мультиплікатор. Модель мультиплікатора. Взаємозв'язок моделей мультиплікатора і AD – AS.

Змістовий модуль 33. Сукупні витрати і ВВП

Поняття видатків, фактори, які їх визначають. Вплив видатків на розміри валового внутрішнього продукту країни. Поняття акселератора.

Поняття сукупних видатків, особливості їх формування та їх вплив на ВВП. Фактичні та планові витрати. Визначення впливу видатків на ВВП за допомогою мультиплікаторів автономних витрат, державних витрат та податків. Рецесійний та інфляційний розрив.

Змістовий модуль 34. Економічна динаміка

Поняття, вимірники і фактори економічного зростання. Типи економічного зростання і його джерела. Темпи економічного росту. Загальна логіка та схема макроекономічної моделі зростання. Державне регулювання економічного зростання.

Економічне зростання і крива виробничих можливостей. Моделі, макроекономічного зростання Харода-Домара. Неокласична моделі, економічного зростання Р.Солоу. зростання за „золотим правилом“. Сучасна теорія економічного зростання.

Змістовий модуль 35. Держава в системі макроекономічного регулювання

Необхідність державного регулювання економіки. Держава як суб'єкт регулювання економіки, межі втручання держави в економічний процес.

Форми державного регулювання економіки. Співвідношення державного регулювання економіки з ринковим регулюванням. Механізми державного впливу на економіку, інструменти державного регулювання економіки.

Змістовий модуль 36. Зовнішньоекономічна діяльність

Світове господарство і національна економіка. Вивіз капіталу як провідна форма міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля: роль, обсяг, структура, особливості. Тарифні і нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму. Платіжний баланс. Валютна система. Конвертованість валюти. Валютний курс: фактори, які впливають на його зміну. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в країні. Інтеграційні процеси у світовій економіці. Міжнародний розподіл праці. Стан і перспективи участі України в міжнародній торгівлі.

Фактори, що впливають на ефективність економічної політики у відкритій економіці. Макроекономічна рівновага невеликої відкритої економіки. Загальна характеристика моделі Мандела-Флемінга. Розвиток невеликої відкритої економіки за режиму гнучкого обмінного курсу. Механізм дії фіксованого обмінного курсу на економічні процеси. Порівняльна характеристика наслідків економічної політики за різних режимів валютного регулювання. Проблема вибору. Порівняльна оцінка впливу мобільності капіталу на результат макроекономічної політики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ						
ЗМ 1. Предмет і метод економічної теорії	6	-	-	-	-	6
ЗМ 2. Економічна система суспільства	6	2	2	-	-	2
ЗМ 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	6	2	2	-	-	2
ЗМ 4. Теорія товару та грошей	6	2	2	-	-	2
ЗМ 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	6	2	2	-	-	2
ЗМ 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	6	-	2	-	-	4
ЗМ 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу	6	2	2	-	-	2
ЗМ 8. Ринкові відносини в аграрному секторі	6	-	-	-	-	6
ЗМ 9. Держава та її економічні функції	6	2	-	-	-	4
ЗМ 10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	6	2	2	-	-	2
ЗМ 11. Економічні аспекти глобальних проблем	6	-	-	-	-	6
Разом за модулем 1	66	14	14			38
Модуль 2. МІКРОЕКОНОМІКА						
ЗМ 12. Корисність економічного блага. Економічний вибір	5	1	1			3
ЗМ 13. Аналіз поведінки споживача	5	1	1			3
ЗМ 14. Попит та пропозиція. Теорія еластичності	5	2	2			1
ЗМ 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	5	2	2			1
ЗМ 16. Витрати виробництва	6	2	2			2
ЗМ 17. Ринок досконалої конкуренції	5	2	1			2
ЗМ 18. Монопольний ринок	5	2	1			2
ЗМ 19. Ринок монополістичної конкуренції	5	1	1			3
ЗМ 20. Олігополістична структура ринку	5	1	1			3
ЗМ 21. Утворення похідного попиту	5	1	1			3
ЗМ 22. Ринок праці. Ринок капіталу	6	1	1			4
ЗМ 23. Економічна ефективність та добробут	5	-	1			4
ЗМ 24. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага	5	-	1			4
Разом за модулем 2	67	16	16	-	-	35

МОДУЛЬ 3. МАКРОЕКОНОМІКА

ЗМ 25. Макроекономіка як наука	6	-	-			6
ЗМ 26. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	7	2	2			3
ЗМ 27. Ринок праці	7	2	2			3
ЗМ 28. Товарний ринок	7	2	2			3
ЗМ 29. Грошовий ринок	7	1	1			5
ЗМ 30. Інфляційний механізм	7	1	1			5
ЗМ 31. Споживання домогосподарств	7	1	1			5
ЗМ 32. Приватні інвестиції	7	1	1			5
ЗМ 33. Сукупні витрати і ВВП	7	2	2			3
ЗМ 34. Економічна динаміка	7	1	1			5
ЗМ 35. Держава в системі макроекономічного регулювання	7	1	1			5
ЗМ 36. Зовнішньоекономічна діяльність	7	2	2			3
Разом за модулем 3	83	16	16			51
Усього годин	216	46	46	-	-	124

5. Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Модуль 1. Основи економічної теорії	
ЗМ 2. Економічна система суспільства	2
ЗМ 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2
ЗМ 4. Теорія товару та грошей	2
ЗМ 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2
ЗМ 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	2
ЗМ 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу	2
ЗМ 10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	2
Всього	14
Модуль 2. Мікроекономіка	
ЗМ 12. Корисність економічного блага. Економічний вибір	1
ЗМ 13. Аналіз поведінки споживача	1
ЗМ 14. Попит та пропозиція. Теорія еластичності	2
ЗМ 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2
ЗМ 16. Витрати виробництва	2
ЗМ 17. Ринок досконалої конкуренції	1
ЗМ 18. Монопольний ринок	1
ЗМ 19. Ринок монополістичної конкуренції	1
ЗМ 20. Олігополістична структура ринку	1
ЗМ 21. Утворення похідного попиту	1
ЗМ 22. Ринок праці. Ринок капіталу	1
ЗМ 23. Економічна ефективність та добробут	1
ЗМ 24. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага	1
Всього	16
Модуль 3. Макроекономіка	
ЗМ 26. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
ЗМ 27. Ринок праці	2
ЗМ 28. Товарний ринок	2
ЗМ 29. Грошовий ринок	1
ЗМ 30. Інфляційний механізм	1
ЗМ 31. Споживання домогосподарств	1
ЗМ 32. Приватні інвестиції	1
ЗМ 33. Сукупні витрати і ВВП	2
ЗМ 34. Економічна динаміка	1
ЗМ 35. Держава в системі макроекономічного регулювання	1
ЗМ 36. Зовнішньоекономічна діяльність	2
Всього	16
Разом	46

8. Самостійна робота

* Джерела літератури, які необхідно опрацювати (в розрізі тем)

Назва теми	Кількість годин
ЗМ 1. Предмет і метод економічної теорії Зародження економіко-теоретичних знань. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи інструменти економічної політики. (4, с. 64 – 78; 5, с. 75-89; 9, с. 40 -51;18, с. 122–133; 14; 15; 21)*	6
ЗМ 2. Економічна система суспільства Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку. (1; 3; 4, с. 116 -131; 5, с. 70 -107; 6, 7, 8, 9, с. 85 -104; 10, с. 77 – 106)	2
ЗМ 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.(4, с. 150 – 166; 5, с. 126 – 129; 9, с. 127 – 135; 11, с. 139 – 149)	2
ЗМ 4. Теорія товару та грошей Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов. Сучасні зміни в грошовому обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці. (5, с. 221 – 240; 6, с. 273 – 286; 9, с. 167 – 178; 11, с. 197 – 202)	2
ЗМ 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні. (4, с. 64 – 78; 5, с. 75-89; 9, с. 40 -51;18, с. 122–133; 14; 15; 21)	2
ЗМ 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство. (4, с. 79 – 91; 5, с. 42 – 52; 10, гл. 1; 11, с. 53 – 72)	4
ЗМ 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу Роль і функції кредиту в сучасній ринковій економіці. Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Сучасні форми торговельного підприємництва. Товарна біржа. Торгові дома. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Торговельний прибуток та його норма. (1; 3; 4, с. 116 -131; 5, с. 70 -107; 6, 7, 8, 9, с. 85 – 104)	2
ЗМ 8. Ринкові відносини в аграрному секторі Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва. (9, с. 118 – 125; 14, с. 181 – 195; 16, с. 134–158, 391–453; 18, с. 233–276; 20)	6
ЗМ 9. Доходи населення, їх формування та розподіл. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва, (4, с. 92 – 111; 5, с. 52 – 67; 6, с. 83 – 95; 7, 8, 9, с. 75 – 83; 12, 13, 16, 17).	2

ЗМ 10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції і розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації. (1; 3; 4, с. 134 – 149; 5, с. 108 – 123; 6, 7, 8, 9, с. 106 – 113; 10, с. 108 – 119; 15, с. 228–230, 234, 264, 267; 17, с. 134–158; 18, с. 233–276; 19; 20; 22)	2
ЗМ 11. Економічні аспекти глобальних проблем Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи розв’язання їх людством. Сучасні глобальні проблеми. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних економічних проблем та розвитку світового господарства. (4, с. 150 – 166; 5, с. 126 – 129; 9, с. 127 – 135; 11, с. 139 – 149)	6
Модуль 2. Мікроекономіка	
ЗМ 12. Корисність економічного блага. Економічний вибір Види поверхонь байдужості для окремих благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ). (4, с. 21 – 45; с. 46 – 62; 5, с. 17 – 42, 6; 12, с. 109–114; 10, с. 37–45; 11, с. 22 – 40, 16, с. 13–15, 17–22; 18, с. 154–159; 22, с. 272–420)	3
ЗМ 13. Аналіз поведінки споживача Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень. (4, с. 64 – 78; 5, с. 75–89; 9, с. 40–51; 18, с. 122–133; 14; 15; 21)	3
ЗМ 14. Попит та пропозиція. Теорія еластичності Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника. (4, с. 64 – 78; 5, с. 75–89; 9, с. 40–51; 18, с. 122–133; 14; 15; 21)	1
ЗМ 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми). Загальні властивості виробничих функцій. (4, с. 79 – 91; 5, с. 42 – 52; 10, гл. 1; 11, с. 53 – 72; 14; 15, гл. 5, § 6.1 гл. 6; 19; 20, гл. 8; 21)	1
ЗМ 16. Витрати виробництва Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. (4, с. 92 – 111; 5, с. 52 – 67; 6, с. 83 – 95; 7, 8, 9, с. 75 – 83; 12, 13, 16, 17).	2
ЗМ 17. Ринок досконалої конкуренції Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги. Пропозиція фірми і галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції (1; 3; 4, с. 116–131; 5, с. 70–107; 6, 7, 8, 9, с. 85–104; 10, с. 77–106; 15, с. 221–223, 264, 267; 17, с. 121–131; 18, с. 209–233)	1
ЗМ 18. Монопольний ринок Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Харбергерівські трикутники. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика (1; 3; 4, с. 134 – 149; 5, с. 108 – 123; 6, 7, 8, 9, с. 106 – 113; 10, с. 108 – 119; 15, с. 228–230, 234, 264, 267; 17, с. 134–158; 18, с. 233–276)	1
ЗМ 19. Ринок монополістичної конкуренції Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком. (4, с. 150 – 166; 5, с. 126 – 129; 9, с. 127 – 135; 11, с. 139 – 149; 12, 13, 16, с. 134–158, 391–453)	3

ЗМ 20. Олігополістична структура ринку Науково – технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії (9, с. 118 – 125; 14, с. 181 – 195; 16, с. 134–158, 391–453; 18, с. 233–276; 20)	3
ЗМ 21. Утворення похідного попиту Монопольний похідний попит. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва. (4, с. 215 – 246; 5, с. 156 – 214; 9, с. 136 – 165; 11, с. 168 – 189; 12, 17, 19 – 22; 13; 14; 16; 19; 21, с. 542 – 603)	3
ЗМ 22. Ринок праці. Ринок капіталу Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія та визначення реального рівня заробітної плати (5, с. 221 – 240; 6, с. 273 – 286; 9, с. 167 – 178; 11, с. 197 – 202; 16; 18; 19; 20; 21, с. 604 -629)	4
ЗМ 23. Економічна ефективність та добробут Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. (6, с. 289 – 301; 9, с. 167 – 178; 14, р. 36, с. 579 – 589).	5
ЗМ 24. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду. (16; 17; 19; 20; 21, с. 507 – 540; 22)	5
Модуль 3. Макроекономіка	
ЗМ 25. Макроекономіка як наука Обмеженість ресурсів і необмеженість потреб, як головна проблема вибору (7, стор.9 –13) *Становлення та розвиток макроекономіки (7, стор.25 28)	6
ЗМ 26. Макроекономічні показники в системі національних рахунків Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ЛІР); індекс економічної свободи (ІЕС); рівень глобалізації (РГ) та ін. Номинальний та реальний ВВП (дефлятор ВВП; індекси цін) (1, стор. 97–105)	3
ЗМ 27. Ринок праці Безробіття в Україні: динаміка, структура. Система соціального захисту населення в умовах ринку (3, стор. 162–169)	3
ЗМ 28. Товарний ринок. Застосування моделі AD-AS (1, стор.132–141).	3
ЗМ 29. Грошовий ринок Номинальна та реальна процентна ставка. Ефект Фішера (8, стор. 129–133)	5
ЗМ 30. Інфляційний механізм Крива Філіпса у довгостроковому та короткостроковому періодах (4, стор. 185 187).	5
ЗМ 7. Споживання домогосподарств Моделі споживання І. Фішера та Ф.Модильяні (7, стор 114–121)	5
ЗМ 8. Приватні інвестиції Неокласична функція інвестицій (9, стор. 28–35)	5
ЗМ 9. Сукупні витрати і ВВП Причини виникнення інфляційного розриву (7. стор. 244–248)	3
ЗМ 10. Економічна динаміка Теорії економічних циклів (8. стор. 258-263)	5
ЗМ 11. Держава в системі макроекономічного регулювання Моделі IS-LM. Фіскальна і монетарна політика в моделі IS-LM (5. стор. 345-362)	5
ЗМ 12. Зовнішньоекономічна діяльність Моделі Мандела–Флемінга (4, стор. 260–265)	3

9. Індивідуальні завдання

Тематика рефератів з дисципліни «Економічна теорія»

Назва та номер змістового модуля	Тема
ЗМ 1. Предмет і метод економічної теорії	1. Розвиток економічної думки в Україні. 2. Позитивний та нормативний аналіз економічних процесів – сутність та особливості. 3. Економічна теорія: виникнення, становлення, розвиток.
ЗМ 2. Економічна система суспільства	1. Моделі організації національних господарств. 2. Формацийний та цивілізаційний підходи до процесів суспільного розвитку. 3. Власність як соціально-економічна основа суспільства та економічний механізм її реалізації. 4. Еволюція відносин власності. 5. Роздержавлення та приватизація, їх суть і відмінності
ЗМ 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	1. Благо, цінність, корисність і ціна: сутність та їх співвідношення. 2. Основні напрямки підвищення ефективності суспільного виробництва. 3. НТР та особливості її сучасного стану.
ЗМ 4. Теорія товару та грошей	1. Історія української гривні. 2. Суперечності товарного виробництва. 3. Генезис форм організації суспільного виробництва
ЗМ 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	1. Проблеми розвитку ринкової економіки України. 2. Становлення ринкових відносин та формування інфраструктури ринку в Україні. 3. Механізм ринкового саморегулювання
ЗМ 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	1. Закон попиту і пропозиції та їх роль в економічному житті. 2. Конкуренція і монополія в сучасній ринковій економіці. 3. Антимонопольна політика держави та її сутність.
ЗМ 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг. Капітал сфери обігу	1. Економічні основи розвитку та сучасний стан підприємництва в Україні. 2. Розвиток малого бізнесу в Україні. 3. Правові форми організації бізнесу
ЗМ 8. Ринкові відносини в аграрному секторі	1. Економічні основи розвитку та сучасний стан підприємництва в Україні. 2. Інфляція, її види, рівень та вимір. 3. Стан та чинники макрорівноваги в сучасній економіці України.
ЗМ 9. Держава та її економічні функції	1. Необхідність та сутність державного регулювання цін. 2. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці 3. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави.
ЗМ 10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	1. Реформування земельних відносин в Україні. 2. Еволюція власності та організаційно-правових формувань на селі. 3. Земельна рента та її форми в сучасних умовах.

ЗМ 11. Економічні аспекти глобальних проблем	1. Передумови та фактори входження економіки України в світове господарство 2. Україна в системі міжнародних економічних відносин. 3. Глобальні проблеми людства та способи їх розв'язання у процесі міжнародного співробітництва.
ЗМ 12. Корисність економічного блага. Економічний вибір	1. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів. 2. Система переваг споживача та її основні елементи
ЗМ 13. Аналіз поведінки споживача	1. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності 2. Раціональний вибір споживача
ЗМ 14. Попит та пропозиція. Теорія еластичності	1. Вплив попиту і пропозиції на процес ціноутворення
ЗМ 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	1. Умови функціонування та припинення діяльності підприємства 2. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства
ЗМ 16. Витрати виробництва	1. Затрати підприємства: види, структура 2. Сутність і взаємозв'язок показників середньої і граничної витрати з ціною продукції за умов досконалої конкуренції
ЗМ 17. Ринок досконалої конкуренції	1. Переваги і недоліки ринку досконалої конкуренції 2. Підходи до максимізації прибутку фірми – досконалого конкурента
ЗМ 18. Монопольний ринок	1. Антимонопольне законодавство.
ЗМ 19. Ринок монополістичної конкуренції	1. Рекламна діяльність та її вплив на обсяг продажу і витрати 2. Диференціація продукту на ринку монополістичної конкуренції
ЗМ 20. Олігополістична структура ринку	1. Економічні наслідки олігополії та можливості її державного регулювання 2. Свідоме суперництво: олігополістичні цінові війни
ЗМ 21. Утворення похідного попиту	1. Особливості поведінки підприємства на ринках факторів виробництва
ЗМ 22. Ринок праці. Ринок капіталу	1. Мікроекономічний аналіз впливу трудових спілок на рівень і структуру заробітної плати 2. Форми і системи зарплати 3. Аналіз інвестицій та інвестиційні рішення фірми
ЗМ 23. Економічна ефективність та добробут	1. Загальна рівновага та ефективність
ЗМ 24. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага	1. Причини виникнення зовнішніх ефектів і роль держави в їх регулюванні
ЗМ 26. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	1. Методологія і методи макроекономічного аналізу 2. Порівняльний аналіз балансів народного господарства (БНГ) та системи національних рахунків 2. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення 3. Методи визначення обсягів тіньової економіки 4. Макроекономічна безпека держави її показники

ЗМ 27. Ринок праці	1. Вплив безробіття на економічне і соціальне життя 2. Причини безробіття в Україні 3. Рівень життя в Україні та система показників його оцінки
ЗМ 28. Товарний ринок	1. Зміст моделі рівноваги на ринку благ Хікса 2. Дискусія з приводу макроекономічної рівноваги
ЗМ 29. Грошовий ринок	1. Грошовий ринок України 2. Сучасна грошово-кредитна політика України 3. Банківська система України
ЗМ 30. Інфляційний механізм	1. Інфляційні процеси в Україні 2. Соціальні та економічні наслідки інфляції в Україні
ЗМ 31. Споживання домогосподарств	1. Теорія життєвого циклу Ф. Модильяні 2. Споживання та заощадження в Україні 3. Порівняльний аналіз теорій споживання С. Кузнеця та ДЖ. М. Кейнса
ЗМ 32. Приватні інвестиції	1. Шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні. 2. Інвестиційна політика в Україні.
ЗМ 33. Сукупні витрати і ВВП	1. Значення теорії мультиплікатора-акселератора для економіки
ЗМ 34. Економічна динаміка	1. Економічне зростання в Україні та його протиріччя 2. Циклічність як форма економічного розвитку 3. Довгі хвилі Кондратьєва
ЗМ 35. Держава в системі макроекономічного регулювання	1. Фіскальна політика в Україні 2. Макроекономічні наслідки державної заборгованості
ЗМ 36. Зовнішньоекономічна діяльність	1. Механізм зовнішньоекономічної політики 2. Зовнішньоекономічна політика в Україні 3. Етапи розвитку міжнародної валютної системи

Рекомендації та завдання для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання

Цілі виконання контрольної роботи: закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, засвоєння загальних закономірностей, принципів і методів соціальної відповідальності. Працюючи над контрольною роботою, необхідно показати уміння чітко і стисло викладати матеріал.

Попереднім етапом підготовки до написання контрольної роботи є вивчення наукової літератури, а також найважливіших положень теорії і практики соціальної відповідальності.

Контрольна робота складається з: - трьох теоретичних питань; чотирьох тестових завдань; трьох практичних завдань.

Відповіді на теоретичні питання повинні бути повними, послідовними, зрозумілими для сприйняття. Відповіді на тестові завдання слід обґрунтувати. При виконанні практичних завдань необхідно застосовувати отримані теоретичні знання.

Перелік та зміст практичних та тестових завдань наведено у відповідних методичних вказівках до виконання контрольних робіт і самостійної роботи студентів заочної форми навчання з дисципліни.

Контрольна робота здається не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії. Контрольна робота зараховується, якщо повністю освітлені теоретичні і практичні питання, правильно виконані тестові завдання. Робота повертається на доопрацювання у випадку:

- неповного освітлення теоретичних і практичних питань;
- відсутності висновків і пропозицій з питання;
- помилок в тестах, або відсутність пояснень до них;
- недотримання вимог до оформлення роботи.

НОМЕРИ ПИТАНЬ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Початкова буква прізвища	Остання цифра номера залікової книжки студентів									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
А, М, П	1, 18, 36, 54, 72	2, 19, 37, 55, 73	3, 20, 38, 56, 74	4, 21, 39, 57, 75	5, 22, 40, 58, 76	6, 23, 41, 59, 77	7, 24, 42, 60, 78	8, 25, 43, 61, 79	9, 26, 44, 62, 80	10, 27, 45, 63, 81
Є, І, Н	11, 28, 46, 64, 82	12, 29, 47, 65, 83	13, 30, 48, 66, 84	14, 31, 49, 67, 85	15, 32, 50, 68, 86	16, 33, 51, 69, 87	17, 34, 52, 70, 88	18, 35, 53, 71, 89	19, 36, 54, 72, 90	1, 20, 37 55, 73
Л, Б, Е	2, 21, 38, 56, 74	3, 22, 39, 57, 75	4, 23, 40, 58, 76	5, 24, 41, 59, 77	6, 25, 42, 60, 78	7, 26, 43, 61, 79	8, 27, 44, 62, 80	9, 28, 45, 63, 81	10, 29, 46, 64, 82	11, 30, 47, 65, 83
Д, Р, С	12, 31, 48, 66, 84	13, 32, 49, 67, 85	14, 33, 50, 68, 86	15, 34, 51, 69, 87	16, 35, 52, 70, 88	17, 36, 53, 71, 89	18, 37, 54, 72, 90	1, 19, 38, 55, 73	2, 20, 39, 56, 74	3, 21, 40, 57, 75
Г, К, Х	4, 22, 41, 58, 76	5, 23, 42, 59, 77	6, 24, 43, 60, 78	7, 25, 44, 61, 79	8, 26, 45, 62, 80	9, 27, 46, 63, 81	10, 29, 47, 64, 82	11, 30, 48, 65, 83	12, 31, 49, 66, 84	13, 32, 50, 67, 85
Я, О, В	14, 33, 51, 68, 86	15, 34, 52, 69, 87	16, 35, 53, 70, 88	17, 36, 54, 71, 89	18, 37, 55, 72, 90	1, 19, 38, 56, 73	2, 20, 39, 57, 74	3, 21, 40, 58, 75	4, 22, 41, 59, 76	5, 23, 42, 60, 77
Ч, З, У, Ю	6, 24, 43, 61, 78	7, 25, 44, 62, 79	8, 26, 45, 63, 80	9, 27, 46, 64, 81	10, 28, 47, 65, 82	11, 29, 48, 66, 83	12, 30, 49, 67, 84	13, 31, 50, 68, 85	14, 32, 51, 69, 86	15, 33, 52, 70, 87
Ф, Т, Щ	16, 34, 53, 71, 88	17, 35, 54, 72, 89	18, 36, 55, 73, 90	1, 19, 37, 56, 74	2, 20, 38, 57, 75	3, 21, 39, 58, 76	4, 22, 40, 59, 77	5, 23, 41, 60, 78	6, 24, 42, 61, 79	7, 25, 43, 62, 80
Ш, Ж, Ц	8, 26, 44, 63, 81	9, 27, 45, 64, 82	10, 28, 46, 65, 83	11, 29, 47, 66, 84	12, 30, 48, 67, 85	13, 31, 49, 68, 86	14, 32, 50, 69, 87	15, 33, 51, 70, 88	16, 34, 52, 71, 89	17, 35, 53, 72, 90

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»**

1. Зародження економічної думки в суспільстві. Місце політекономії серед інших теоретичних та спеціальних економічних наук.
2. Основні етапи і напрями розвитку економічної думки: меркантилізм, фізіократизм, класична теорія, марксистська економічна теорія.
3. Сучасні економічні теорії (кейсіанство та неокейсіанство, монетаризм, маржиналізм, інституціоналізм, неолібералізм, математична школа).
4. Економічні закони та категорії, їх характеристика та класифікація.
5. Методи дослідження економічних явищ та процесів.
6. Характеристика продуктивних сил суспільства та суть суспільних відносин.
7. Характеристика виробничих відносин. Суть економічної системи.
8. Фази та сфери суспільного виробництва, їх характеристика.
9. Формаційний підхід до розвитку суспільства.
10. Цивілізаційний підхід розвитку суспільства.
11. Характеристика суспільного продукту та його форм.
12. Національне багатство та національний дохід як форми суспільного продукту.
13. Мотиви економічної діяльності: потреби та економічні інтереси.
14. Суть та класифікація благ, їх взаємозв'язок із виробництвом.
15. Суть економічного прогресу. Його види.
16. Інтенсивний економічний прогрес, його позитивний вплив на економічний розвиток суспільства.
17. Поняття власності.
18. Економічний та юридичний зміст власності.
19. Місце власності у системі виробничих відносин.
20. Різноманітність форм та видів власності.
21. Розвиток відносин власності в сучасних умовах реформування економіки України.
22. Характеристика об'єктів та суб'єктів власності. їх взаємодія у процесі виробництва.
23. Суть та шляхи роздержавлення. Практика роздержавлення в Україні. її позитивний чи негативний вплив на розвиток економічної системи України.
24. Роздержавлення та приватизація різних форм власності в Україні.
25. Приватна власність як основа розвитку ринкової економіки та підприємницької діяльності. Переваги та недоліки приватної власності в суспільному виробництві.
26. Натуральне виробництво, його характеристика.
27. Товарна форма виробництва: умови виникнення, розвиток, форми.
28. Мінова та споживча вартість товару.
29. Виникнення, суть та функції грошей.
30. Грошові системи, їх елементи, та класифікація.
31. Характеристика біметалевих та монометалевих грошових систем.
32. Фактори, які впливають на стійкість грошової системи.
33. Функції ринку та їх характеристика.
34. Суть та структура господарського механізму.
35. Поняття та функції інфраструктури, її основні елементи.
36. Суть підприємства, механізм функціонування, спільні риси всіх підприємств, їх аналіз.
37. Функції підприємства. їх аналіз.
38. Класифікація підприємств.
39. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, їх вплив на розвиток фірми.
40. Вплив зовнішнього середовища на розвиток підприємств в Україні.
41. Капітал та умови його існування.
42. Прибуток, його суть та види. Показники виміру.
43. Формування підприємницького простору, його елементи та фактори, які на них впливають.
44. Суть аграрного виробництва, його важливість для суспільного відтворення.

45. Суть земельної ренти, причини виникнення та класифікація.
46. Держава як суб'єкт економічних відносин. Економічні функції держави.
47. Олігополістична структура ринку. Основні ознаки та причини існування олігополії.
48. Економічний закон зростання потреб.
49. Роздержавлення та приватизація різних форм власності в Україні.
50. Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин.
51. Зміст перехідної економіки, її основні риси і типи.
52. Розвинуті країни ринкової економіки. Країни, що розвиваються. Країни з перехідною економікою.
53. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини.
54. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу.
55. Світове господарство. Його суть і структура.
56. Проблеми економічної відсталості окремих країн.
57. Шляхи розв'язання глобальних проблем.
58. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Модель і крива виробничих можливостей.
59. Методологія мікроекономічного аналізу та мікроекономічний інструментарій.
60. Поняття корисності економічного блага, сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.
61. Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості.
62. Бюджетне обмеження вибору споживача та його зміни під впливом зміни доходів і цін.
63. Рівновага споживача: сутність та обґрунтування.
64. Залежність споживання благ від доходу споживача. Крива Енгеля.
65. Залежність споживання від зміни цін на блага. Побудова ліній «ціна-споживання» та ліній попиту.
66. Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та Хіксом.
67. Взаємодія ефектів заміни та доходу, визначення їх для різних благ.
68. Зміст поняття «попит». Індивідуальний і ринковий попит. Закон попиту та обґрунтування його дії.
69. Аналіз змін у попиті й у обсязі попиту. Чинники попиту.
70. Поняття «пропозиція». Індивідуальна і ринкова пропозиція. Закон пропозиції та обґрунтування його дії.
71. Аналіз змін у пропозиції і у обсязі пропозиції. Чинники пропозиції.
72. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
73. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника.
74. Практичне застосування аналізу рівноваги.
75. Цінова еластичність попиту: суть, зміни, чинники. Еластичність попиту за доходом.
76. Перехресна еластичність попиту: поняття, методи обчислення.
77. Еластичність пропозиції.
78. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів.
79. Технічне заміщення факторів виробництва: допустимі межі, норма заміщення.
80. Виробнича функція: поняття і параметри.
81. Характеристика виробничої функції з двома змінними факторами.
82. Сукупний, середній та граничний продукт. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.
83. Зміна масштабу у довгостроковому періоді.
84. «Економічний» та «бухгалтерський» підходи до визначення витрат і прибутку підприємства.
85. Характер зміни витрат виробництва у короткостроковому періоді.
86. Ізокоста: поняття, графічна побудова, зміна положення під впливом зміни цін виробничих факторів.
87. Обґрунтування рівноваги виробника на основі спільного аналізу виробничої функції та витрат.

88. Обґрунтування розширення виробничої діяльності підприємства. Графічна побудова траєкторії зростання.
89. Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.
90. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування.
91. Сутність і взаємозв'язок показників сукупної, середньої та граничної виручки з ціною продукції за умов досконалої конкуренції.
92. Стратегія поведінки підприємства за умов досконалої конкуренції. Два підходи до максимізації прибутку.
93. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми – досконалого конкурента.
94. Рівновага фірми в довгостроковому періоді за умов досконалої конкуренції.
95. Ефективність ринку досконалої конкуренції.
96. Поняття та ознаки чистої монополії. Види монополій.
97. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва.
98. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді.
99. Цінова дискримінація: поняття, умови, види.
100. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії.
101. Державне регулювання монопольної діяльності.
102. Сутність та основні риси монополістичної конкуренції : ознаки та умови функціонування.
103. Стратегія підприємства у короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції.
104. Нецінова конкуренція на ринку монополістичної конкуренції.
105. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.
106. Механізм встановлення рівноваги підприємства у короткостроковому та довгостроковому періоді за умов монополістичної конкуренції.
107. Олігополістична структура ринку: сутність, ознаки, різноманітність олігополістичних структур.
108. Ціноутворення за олігополіії: загальна характеристика.
109. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.
110. Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продуктів та факторів виробництва.
111. Похідний попит за досконалої конкуренції.
112. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку.
113. Рівновага на ринку праці. Вплив на вибір робітника ефекту доходу та ефекту заміщення.
114. Ринок праці з недосконалою конкуренцією.
115. Формування ціни праці в умовах двохсторонньої монополії.
116. Вибір у часі між заощадженням та споживанням.
117. Інвестування. Визначення дисконтованої вартості активу.
118. Рівновага на ринку капітальних благ.
119. Земля як фактор виробництва. Рента.
120. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку.
121. Рівновага в економіці обміну.
122. Рівновага у виробничій сфері.
123. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту.
124. Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх регулювання.
125. Громадські блага і громадський вибір.
126. Аналіз основних факторів, які впливають на споживання та заощадження.
127. Характеристика спільних та відмінних рис кейнсіанської та монетаристської шкіл. Аналіз розбіжностей.
128. Суть та види безробіття. Розкрийте суть видів безробіття.
129. Проаналізуйте сутність та особливості перехідної економіки.
130. Розкрийте зміст державного втручання економіки та його обмеження.
131. Аналіз основних принципів оподаткування.
132. Суть макроекономіки, її відмінні та спільні риси з іншими теоретичними економічними науками. Основні завдання та розділи макроекономіки.

133. Методи макроекономіки.
134. Суть ідеальної макроекономічної моделі. Інструменти макроекономічного регулювання.
135. Характеристика коротких, середніх та довгих циклів. Аналіз кризи в Україні.
136. Суть та причини безробіття. Характеристика видів безробіття.
137. Суть кейнсіанського механізму державного регулювання.
138. Причини безробіття в Україні. Методи боротьби з ним.
139. Зайнятість та безробіття. Методи обрахунку рівня безробіття та втрат від нього.
140. Суть та характеристика методів обчислення ВВП.
141. Розкрийте суть поняття “економічне зростання” та охарактеризувати способи його виміру.
142. Суть та характеристика науково-технічного прогресу в сучасних умовах. Його позитивна та негативна роль для розвитку соціуму.
143. Суть та причина явища інфляції. Класифікація її видів.
144. Природа та наслідки інфляції попиту та витрат.
145. Природа та характеристика інфляції в Україні.
146. Аналіз напрямків соціального захисту населення. Аналіз соціального захисту в Україні на сучасному етапі.
147. Характеристика об’єктів та суб’єктів оподаткування в Україні.
148. Сукупний попит та фактори, які на нього впливають.
149. Суть сукупної пропозиції та кривої сукупної пропозиції. Фактори, які на них впливають.
150. Взаємодія сукупного попиту та сукупної пропозиції в макроекономічній моделі.
151. Суть та аналіз інвестиційного процесу. Аналіз інвестиційної діяльності в Україні.
152. Фактори, які впливають на мінливість інвестицій та рух кривої “попиту на інвестиції”.
153. Суть державної фіскальної політики.
154. Аналіз фіскальної політики в Україні.
155. Прямі та непрямі податки. Практика їх застосування в світі.
156. Аналіз впливу бюджетного дефіциту на макроекономічні показники. Джерела покриття дефіциту державного бюджету.
157. Аналіз циклів Кондрат’єва.
158. Аналіз функціонування грошового ринку. Його особливості в Україні.
159. Банківська система. Значення комерційних банків для розвитку економіки держави.
160. Суть значення та характеристика кредитів. Види кредитів.
161. Державне регулювання зайнятості.
162. Проблеми вирахування ВВП (ВНП), їх характеристика.
163. Характеристика взаємодії інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
164. Суть та методи обчислення особистого доходу. Обґрунтувати необхідності обрахунку мінімального доходу.
165. Взаємодія споживання та заощадження. Основний психологічний закон.
166. Методи обчислення рівня інфляції та втрат від неї.
167. Характеристика застосування Системи Національних Рахунків в Україні.
168. Основні принципи оподаткування.
169. Взаємодія споживання та заощадження. Основний психологічний закон..
170. Аналіз причин економічної кризи в Україні.
171. Тіньова економіка та шляхи боротьби з нею.
172. Гроші: поняття, функції, грошові агрегати.
173. Кредитно-грошова політика: цілі та інструменти.
174. Антиінфляційна політика та методи їх складання.
175. Агрегування та моделювання як специфічні методи пізнання економічних процесів в країні.
176. Показники споживання та заощадження, співвідношення між ними.
177. Основні постулати монетарної теорії щодо регулювання грошового ринку.
178. Методи державного регулювання.
179. Аналіз факторів економічного зростання.
180. Соціально-економічні наслідки інфляції в Україні.

10. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях. Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, ділові ігри, презентації. Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкуванні. Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Ділові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

11. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35% від загальної максимальної кількості балів (70 балів).

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

У разі отримання студентом за рейтинговим показником оцінки "F", то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані студентом при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 200-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 170 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 200 балів.

6. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів за всі види навчальної діяльності, %	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально методичний комплекс з дисципліни «Економічна теорія»
2. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять і самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни «Економічна теорія» для студентів, що навчаються за напрямом підготовки 6.140103 – туризм та 6.030601 «Менеджмент». Модуль 1. / Л.В. Смолій. – Умань, 2015.
3. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять і самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни «Економічна теорія» для студентів, що навчаються за напрямом підготовки 6.140103 – туризм та 6.030601 «Менеджмент». Модуль 2. / Л.В. Смолій. – Умань, 2015.
4. . Методичні рекомендації до проведення семінарських занять і самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни «Економічна теорія» для студентів, що навчаються за напрямом підготовки 6.140103 – туризм та 6.030601 «Менеджмент». Модуль 3. / Л.В. Смолій. – Умань, 2015.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Модуль 1. Основи економічної теорії

1. Базелер У., Сабов З., Хайнрих Й., Кох В. Основы экономической теории: принципы, проблемы, политика. Германский опыт и российский путь. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – ст. 229 - 279.
2. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Підручник. –К: Вид. Ельга „Ніка-Центр”. – 2002. – 527с.
3. Башнянин Г.І., Шевчук Є.С. Політична економія. Навч. посібник/ За ред. д.е.н. проф. Г.І. Башнянина та к.е.н. Є.С. Шевчука. 3-тє видання, перероб. і виправл. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2004., - 480 с.
4. Білик В.О. Економічна теорія: Навч. посібник / За ред. В.О. Білика, П.Т. Саблука; 4-те видання, перероб. і доп. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 560 с.
5. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2001. – 581 с.
6. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроэкономика - СПб.: ЗАО "Издательство "Питер"; 2000. – ст. 6 - 14.
7. Гальчинський А.С., Єщенко П.С, Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник. – К.: Вища школа, 1995. – 471 с.
8. Економічна теорія / Під ред. Предборського В.А. – к.: Кондор, 2003. – 492 с.
9. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
10. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Основы экономики. Учебное пособие. - К.: Вища школа. – Знання. 1998. – 478с.
11. Климко Г.Н., Нестеренко Л.О., Каніщенко Л.О. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підручник / За ред. Климко Г.Н., Нестеренко Л.О. – 2-ге видання., перероб. і доп. – К.: Вища шк.. – Знання, 1997. – 743 с.: іл.
12. Корнійчук Л.Я. Історія економічних вчень: Навч. посібник / За ред. Л.Я. Корнійчука, Н.О. Титаренко та ін. – К.: „Фенікс”, 1998, - 415 с.
13. Костюк В.С., Андрущенко А.М., Борейко І.П. Економічна теорія: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с.
14. Мочерний С.В. Основи економічної теорії: Підручник для студентів ВУЗів. - К.: Видавничий центр "Академія", 2004. – з 464с.
15. Ніколенко Ю.В. Політекономія: Підручник. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 412 с.
16. Основи економічної теорії: Підручник у 2 кн. Кн. 1: Суспільне виробництво. Ринкова економіка / Ю.В. Ніколенко, А.В. Демківський, В.А. Євтушевський та ін.; За ред. Ю.В. Ніколенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1998. – 272 с.
17. Основи економічної теорії: Підручник у 2 кн. Кн. 2: Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та світовому господарстві / Ю.В. Ніколенко, М.М. Віденко, А.В. Шегда та ін.; За ред. Ю.В. Ніколенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1998. – 272 с.
18. Панчишин С.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2001. 253 - 280 с.
29. Рибалкін В.О. Політекономія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова. – К.: Академвидав, 2004. – 672 с.
20. Старостенко Г. Г. Політична економія: Навч. Посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.

Модуль 2. Мікроекономіка

1. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р.
2. Закон України «Про ціни та ціноутворення» від 21.06.2012 (із змінами і доповненнями)
3. Закон України «Про Антимонопольний комітет» від 26.11.1993 р.
4. Мікроекономіка : навч. посібник / М. М. Рудий, В. В. Жебка. - К. : Центр учбової літератури, 2008. -312 с.

5. Павленко І.М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
6. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 332 с.
7. Мікроекономіка. / АПН України; Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти. Факультет менеджменту та психології / А.Г. Шевченко (уклад.). — К. : Міленіум, 2004. — 37с
8. Горбачевська Оксана Василівна, Мартін Ольга Максимівна. Мікроекономіка в задачах: розв'язки та пояснення: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Національний банк України; Львівський банківський ін-т. — Л. : ЛБІ НБУ, 2004. — 296с.
9. Горобчук Т.Г. Мікроекономіка. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
10. Горошко Михайло Федорович, Кулішов Володимир Васильович. Мікроекономіка: Тести. Ситуації. Задачі: Навч. посіб. / В.В. Кулішова (заг.ред.). — К. : Ніка-Центр, 2003. — 368с.
11. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навчальний посібник – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 211 с.
12. Базилевич В.Д. та ін. Мікроекономіка: Опорний конспект лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 248 с.
13. Збірник практичних завдань з курсу "Мікроекономіка": Для студ. екон. спец. / Вінницький держ. технічний ун-т / Борис Овсійович Грабовецький (уклад.). — Вінниця, 1997. — 28с.
14. Клишко Г.Н., Нестеренко В.П. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. : Підручник. –К. : Вища школа, 1999. – 743 с.
15. Наливайко А.П., Євдокимов М.М. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 1999, 208 с.
16. Микроэкономика в таблицах и графиках: Учеб. для вузов / Б. В. Прыкин, Т. Б. Прыкина, Н. Д. Эриашвили, С. В. Захаров; Под ред. проф. Б. В. Прыкина. — М.: Финансы, 1999. — 503 с.
17. Нуреев Р.Н. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – М.: Изд. Группа Норма-Инфра М, 1998, 572 с.
18. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка . К.: Основи, 1996, 646 с.
19. Самуельсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка/Пер. З англ. – К.: Основи, 1998. - 676 с.
20. Слухай С.В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки. – К.: Лібра, 1998, 256 с.
21. Ястремський С.В., Грищенко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник. – К.: Знання, 1998, 673 с.
22. Самуельсон П. Економіка: Підручник. Львів. «Світ», 1993, 653 с.

Модуль 3. Макроекономіка

1. Агапова Т.А., Серегина С.Ф. Макроекономика. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 416 с.
2. Базилевич В., Базелевич К., Баластрик Л. Макроекономіка. – К.: Знання, 2004. – 828 с.
3. Макроекономика / Гальперин В.М. и др. – СПб: Экономич. школа, 1994. – 398 с.
4. Долан Э. Макроекономика. – СПб: Экономич. школа, 1994. – 405 с.
5. Дорнбуш Р., Фишер С. Макроекономіка . К.: Основи, 1996. – 809 с.
6. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Гелиос, 1999. – 352 с.
7. Кулішов В.В. Макроекономіка (основи теорії і практики). Львів: Магнолія плюс, 2004. – 252 с.
8. Макконнелл К., Брю С. Макроекономіка. – Львів: Просвіта, 1997. – 672 с.
9. Манків Г. Макроекономіка. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
10. Мікроекономіка і макроекономіка // За ред. С.К.Будаговської. – К.: Основи, 1998. – 518 с.
11. Мішкін С.Ф. Економіка гршей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Основи, 1998. – 964 с.
12. Моторин Р.М., Моторина Г.М. Система національних рахунків. – К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.

13. Найденов В.С., Стенковский А.Ю. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики. – К.: ОАО БЦКФ, 2003. – 349 с.
14. Панчишин С. Макроекономіка. – К.: Либідь, 2001. – 614 с.
15. Радіонова І.Ф. Макроекономіка (теорія і політика). – К.: Таксон, 2004. – 346 с.
16. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні // За ред. Б.Є.Кваснюка. – Київ; Харків, 2003. – 423 с.
17. Савченко А.Г. Макроекономічна політика. – К.: КНЕУ, 2001. – 166 с.
18. Савченко А.Г. Макроекономіка. – К.: КНЕУ, 2005. – 442 с.
19. Сакс Д., Ларрен Б. Макроэкономика. Глобальный подход. – М.: Дело, 1996. – 847 с.
20. Самуелсон П., Нордгауз В. Макроекономіка. – К.: Основи, 1995. – 574 с.
21. Система регуляторів перехідної економіки / За ред. В.І.Кононека. – К.: Основи, 1999. – 332 с.
22. Словник сучасної економіки Макміллана. – К.: Артєк, 2000. – 605 с.
23. Стельмах В.С. та ін. Грошово-кредитна політика в Україні. – К.: Знання, 2003. – 421 с.
24. Тітьонко О.М. Система макроекономічного рахівництва. – К.: КНЕУ, 2002. – 188 с.
25. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку // За ред. Гейця. – К.: Фенікс, 2003. – 960 с.
26. Экономико-математический энциклопедический словарь. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2003. – 687 с.
27. Ющенко В., Лисицький В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. – К.: Скарби, 2000. – 335 с.